

fluosæ, hisque materiis consentaneæ, ad commonstrandam non Orientis modo, sed Occidentis etiam Linguarum præcipuarum harmoniam mutuamque concordiam ob oculos sistet *I. Orationem Dominicam* in diversas omnium fere orbis gentium Linguas conversam, & propriis ejusque Linguae characteribus expressam, *Chamberlaynio* editore; ubi in prælectione notiorum Idiomatum aliisque connexorum aliquo affinitatis vinculo, ex combinationum regulis nonnulla præmittet ac præmonebit. Dein vero *II. consideratis universi mundi Linguis* adeo diversis, plurimis tamen sæpe in unum mirabili consensione conspirantibus, & recensitis *potioribus observationibus Eruditorum* hocce argumentum illustrantibus, tum *anterioribus*, *Buxtorffii*, *Crinesii*, *Hottingeri*, ac *Pfeifferi*, tum *posterioribus ac recentioribus*, *Nicholsonii*, *Leibnitii*, *Wottonii*, *Wilkinsii*, *Relandi*, *La Crozii*, *Schræderi* & *Jonesii*, probabiles formabit *Canonas* criticos de Linguarum universi origine, confusione, numero, affinitate, mutabilitate, prærogativis, discendi facilitate atque duratione. Denique *III. divinum exaggerabit Beneficium*, quod exorta & perdurante in mundo *ἡλωτισσουχυσφ*, Ecclesiae concessit Deus olim & nunc, ut in *plures, etiam ignotas*, Scriptura sacra transferretur *Linguas* in toto orbe, & nunquam deessent, qui *novis* quoque *Translationibus* sensum verbi divini accuratius exprimerent, fontiumque à rivulis discrimen ostenderent oppido magnum. *Collegium* hocce *abs me expetitur à peregrino Theologiae studio* aperui anno superiori 1728.

V. Exemplar Collegii Rabbinici Theoretico-Practici,

in quo

præceptis pariter atque *exemplis* commonstrabit, quale & quantum ex *Rabbinorum* scriptis, juxta *IV. Studii Rabbinici Gradus*, *I. Masoreticum*, *II. Peruschiicum*, *III. Talmudicum* & *IV. Kabbalisticum*, methodico ordine à scito ac literato *Hebraophilo* etiam degustandis, *emolumentum & criticum & exegeticum* percipi atque transferri possit, ad illustrandam *Philologiam sacram*, & confirmandum *Scripturae divinae sensum*, tam *literalem* quam *mysticum*.

Hic

Hic vero I. præmitteretur *Protheoria*, a. de necessario integri Cur-
 sus Philologici Orientalis *intervallo* hocce *Rabbinico*, juxta
 IV. *Gradus* modo indicatos: & B. de *Quadruplici* *Scripto-*
rum Rabbinicorum Usu, Grammatico, Exegetico, Elenchtico atque
 Historico, adductis capropter pollentibus suffragiis *Buxtorffiorum*,
Schickardi, *Hacksanii*, *Lightfooti*, *Schmidii*, *Edzardorum*, *Cocceji*,
Wagenseilii, *Relandi*, *Carpzoviorum*, *Pfeifferi*, *Zelleri*, *Reimman-*
ni, *Majorum*, *Eisenmengeri*, *Surenhusii*, *Glassii*, *Bashuyfeniorum*,
Calovii, *Hottingeri*, *L'Empereurii*, *Sheringhamii*, *Danzii*, *Hard-*
tii, *Merceri*, *Seldeni*, *Reuchlini*, *Dachsi*, *Crameri*, *Disenbachii*,
Viringæ, *Braunii*, *Witsii*, *Geieri*, *Dassovii*, *Frischmuthi*, *Othonis*,
Varenii, *Mayeri*, *Pfaffii*, *Wolffiiq;*, variis in *Tractatibus*, aliquem
 usum istorum 4. nominatorum, diversa tamen ratione, probanti-
 bus. Porro II. *Specimina* ad *Bibliorum Hebraicorum* intelligentiam
 faciliorem selecta, ex *singulis IV. gradibus* istis, una cum eorundem
 delineatione exhibebit: Et quidem N. *MASORAM*, pro instituti ra-
 tione, in scenam producet, antiquam illam *Hebræorum Criticam*,
 plenius olim, nunc modo partem, *Biblicis exemplaribus* accuratis
 adscriptam, quam sic declarare hic studebit, ut 1. *Ideam brevem The-*
ologia Masoretica repræsentet, vocatis in curarum partem *Buxtorffio*,
Waltono, *Simonio*, *Wolffio*, *Pfeiffero* atque *Reimmanno*. Dein 2. au-
 ditis his ipsis, suppeditet *observationes Historico-Criticas*, *Terminologi-*
co-didacticas, & *Censorio-Therapeuticas*, *Cel. Buxtorffii Tiberiada* præ-
 reliquis consulens, ad solvendas probabiliter *questiones*: A quibus,
 qua forma, quo fine, quo tempore, quove successu præsens contexta
 sit *Masora*? & quanam vel maxime sententia *de punctis vocalibus atq; ac-*
centualibus, nec non variantibus *Bibliorum Lectionibus Criticis*, palmam
 alii præferre videatur? ex mente tum *Buxtorffii*, tum *Cappelli* partes se-
 quentium; ex altera parte *Wasmuthi*, *Calovii*, *Pfeifferi*, *Glassii*, *Waltheri*,
Daseri, *Carpzovii*, *Wolffii* &c. nec non ex altero latere *Simonii*, *Clerici*,
Morini, *Grotii*, *Vossii*, *Cotta*, *Scaligeri*, *Merceri*, *Amama*, *Waltoni* &c.
 Sic & 3. *Masora* ipsius & *parva* & *magna* & *maxima* cognitionem
 exerceat in *Geneseos cap. 1.* *Obadiæ Prophetia*, & *Pf. 18. coll. 2. Sam.*
22. Tandem 4. brevibus tangat quoque *singularia* ejus sparsim oc-
 currentia: a. de insolenti ac irregulari *vocum* *scriptione*, ubi varie diffe-

differentia deprehenduntur *Karjan Vechatban*. β. de *Literis* extraordinarie scriptis, vel majusculis, vel minusculis, vel inversis, vel suspensis. γ. de inconstanti atque anomala *vocalium, accentuum, Dageschi, Mappik & Raphe* notatione. δ. de particularibus *Locis, Piska, Tikun* vel *Ittur Sopherim* habentibus, vel *puncta ignota* superne imposita gerentibus, vel in *Sebhirin* numero relatis, & *Criticorum censura* ab antiquis, aut potius saepenumero à recentioribus subjectis: ubi quidem aliorum de dubiis hisce capitibus recenset sententiam, suam dein *επιχειριον moderatam* cum cautelis necessariis adjuncturus, collatis potissimum auctoribus, *critico Masora studio* excellentibus, eamque pro hypothesebus suis privatis, publice scriptis quoque explicantibus, *Buxtorffius, Cappello, Jablonsky, Calovio, Glassio, Amama, Pfeiffero, Wasmutho, Læscherio, Michaële, Danzio, Hillero, Pfaffio, Wolffio* atque *Carpzovio*. Deinceps 1. PERUSCHIM evolvit, vel *diversos Rabbinorum Commentarios*, Scripturam explicantes, aliosque eorum Libros inspectione dignos. Hic autem 1. *Epitomen* dabit presentis *Theologia Rabbanitica*, traditionibus mirificis adauctæ, & ex *Eisenmengero, Majo, Buxtorffio, Pfeiffero, Wolffio* atque *Reimmanno* delibandæ. 2. *Rabbinorum*, commentariis librisque præstantioribus clarorum *vitas, scripta*, propriumque *characterem* designabit, nimirum *Farchii, Kimchii, Gersomi, Abenesra, Saadia, Salomonis ben melech*, & potissimum principis eorum *Abarbanelis*, ubi non poterit non consulere *Schickardum, Buxtorffium, Bartoloccium, Wolffium*. 3. *Conspectum* formabit *Rabbinica Grammatica*, quoad *scriptionem & lectionem* sine vocalibus, *vocum signa abbreviandi methodum*, ac frequentiorum *vocabulorum usum*, sequens *Relandum, Genebrardum, Cellarium, Drusum, Pfeifferum, Danzium & Buxtorffium*. 4. *Rabbinos* ipsos in scenam producet commentantes in *Capita Gen. 3. de Lapfu Adami, Gen. 17. de circumcissione, Ex. 12. de Paschate, 2. Sam. 7. collato 1. Chron. 18. de Davide & Salomone, Psalmum 2. 22. & 110. de Christi statibus, Jel. 53. de ejusdem Passionibus ac Gloria, Jerem. 49. & Obadium de Edom, in cujus explicatione nos Christianos graviter pungere consueverunt, & Haggai C. 2. de templo reædificando, ac Messia sub eodem adventuro: imprimis Abarbanellem* dabit *deplexum*, cum suo *Prophetarum oracula* excellentissima

pervertendi principio, quod *Tertia* eaque perfectissima Judæorum ad-
 huc instet *Liberatio*, ex toto terrarum orbe eos in Terram suam redu-
 ctura, tandem se manifestante ipsorum *Messia*, augustissimique Tem-
 pli tertii ædificationem curaturo. Hic quidem dabitur nonnunquam ad-
 ire & conferre Locorum quorundam *Versiones*, à *Mercero*, *Breithau-*
ptio, *Buxtorffis*, *Majo*, *Cellario*, *Scherzero* ac *Relando* adornatas;
 plurimum vero ipsemet in *Tmemata* proposita, *Abarbanelis* maxime &
Michlal Fophi, nec non *majora Buxtorffii Biblia Rabbinica* isagogi-
 cam præbebit *Chiragogiam*. Tandem & 4. alia quædam loca, non-
 nulla *Judaicæ gentis fata*, ac *principia*, vel *liturgica*, vel *ritualia*,
 vel *historica*, aut *elenctica*, hic ibi illustrantia, interdum præleget
 ex *Josepho Gorionide*, *R. Lipmanni Nizzachon*, *R. Isaac Chissuk amu-*
nah, *R. Jehudah Cosri*, *R. Abraham b. Dior Zicron*, & vel maxime
Seder Tephillos miccol hasschanah. Postea 2. TALMUDEM, seu, *Cor-*
pus Juris & canonici & civilis, *Judeis Traditionariis* sacri, ante
 oculos statuet, propriisque in *Tomis* suis plurimis, ex *Universtatibus* no-
 stræ Bibliotheca ab *Exc. Prof. Klemmio*, ejus curam gerente, mihi com-
 modatis, cognoscendum dabit. Nimirum *α. Definitionem* ejus ac *Di-*
visionem, totamque *œconomiam* singularem, propter *Rabbinicam*
 allegandi rationem scitu necessariam, breviter delineabit, una cum
 bene distinguendis doctoribus præcipuis, vel *mischnicis* vel *gemaricis*,
 consultis hic *Buxtorffio*, *Voisinio*, *Reimmanno* & præcipue *Wolffio*.
β. Principia Talmudistarum generalia, methodumque logicam, for-
 mulasque citandi, disputandi ac colloquendi, singulares pariter & diffi-
 ciles, & occidentalibus inusitatas, partem repræsentabit ex *L. Empe-*
reurio, *Bashuyfenio*, *Buxtorffio* ac *Surenhusio*, *Wolffio*q. *γ. In medi-*
um proferet *speciminis* loco, *Textus* quosdam *Talmudicos*, in ipso
Talmudis systemate evolvendos, sed ex obvia primum *Christianorum* ver-
 sione interpretandos. Ex. gr. *Pericopas* de *Messia* venturo ex *Cocceji* *San-*
hedrin, de *Jom Haccippurim* ex *Sheringhamii* *Joma*, de uxore adul-
 tera ex *Wagenseilii* *Sota*, de *Sabbatho* ex *Schmidii* *Schabbat*, de *Pa-*
trum Apophthegmatibus ex *Lehmanni* *Pirke Avoth*; de dubiis quibus-
 dam ex antiquitate *Talmudica* declarandis *Novi Testamenti* *Locis*, ex
Lightfooti operibus, nec non de *jure regio* ex *Schickardi* *Mischpat*,
 de *Scripturæ integritate* ex *Sepher Torah* *Maimonidis*, ab *Henr. Jac.*
van

van *Bashuyfen* notis egregiis illustrato, de Bibliorum antiqua & scriptura legitima, & lectione Legis necessaria, studiique Biblici usu ac præstantia ex Tractatu Talmudi annexo, *Massachet Sopherim*, à me data occasione, propter reconditum in eo antiquitatis thesaurum, cum versione criticisque observationibus publicæ luci primum sistendo. Dein s. post istos *Talmudis* articulos, eximia Judæorum testimonia producentes, & Christianis variis in capitibus impense utiles, jam cognitum multorum, Talmudis particulas quasdam vertentium, speciminibus; ipsemet, in nondum translatis quibusdam *Gemara pericopis*, exemplo prælucebit *Rabbinica Archaeologia amatoribus*, qua via & ipsi, *Surenhusio* ac *Buxtorffii* comitibus adjunctis, Literarium istud plurimorum desiderium adjuvare queant, ut integra aliquando in republica literata extet *Gemara translatio*, Bibliis sacris multum lucis interdum fœneratura. Porro e. *Systema* compendiarium totius *Metaeologia Talmudica* strictim adumbrabit ex *Reimanno*, *Wolffio*, *Buxtorffio*, ac *Pfeiffero*, inprimis horrendas contra Christum, Mariam, Apostolos, Evangelium & omnes Christianos in Talmude effusas calumnias detegget, iisdem auctoribus una cum Edzardo etiam collatis. Hinc perget 7. ad KABBALAM, sive occultam Judæorum Scripturas explicandi atque applicandi rationem. Hic 1. *Kabbala* recenset *Historiam*, naturam, variosque modos, generatim ex *Pfeiffero*, *Raitio*, *Carpzovio* atque *Wolffio*. 2. *Artificialem theoreticam* tractabit, exemplis e Pentateucho desumptis, ubi *Baal Turim* ad Messiam plurima applicat loca, juxta tres istius species, Gematriam, Notarjekon & Temuram: ex quibus alii oriuntur speciales modi, qui, cum primariis istis tribus generibus conjuncti, *tredecim* efficiunt modos illos, quos ad abditos Scripturæ sensus eruendos *Kabbalista* adhibent, teste *Menasse ben Israël* in Conciliatore in Exod. qu. 50. *Pfeiffero* etiam eosdem recensente. 3. *Symbolica antiqua*, genuina illius *Kabbala*, & *Traditionis exegetica*, juxta Celeberrimos viros, *Glassium*, *Waltherum*, *Pfeifferum*, *Carpzovium*, *Buddeum*, *Cuneum*, *Vitringam*, *Rittangelium*, *Allixium*, *Altingium*, *Voisnium*, *Meelfubrerum*, *Disenbachium*, *Knorrium*, *Bashuyfenium*, *Hackspanium*, *Waltonum*, *Scherzerum*, *Pfaffium*, & *Wolffium*, in Ecclesia Judaica olim usque ad Christum vigentis, multasque veritates arcanas, typorumque, & ceremoniarum,

rum, & oraculorum, Messiam promittentium, expositionem clarior-
 rem sensumque mysticum propagantis, specimina quædam afferet, tum
 ex sacris literis, maxime epistola ad hebræos & Apocalypsi, nec non
 quibusdam Vet. Test. apocryphis, Allixio facem hic præferente, tum
 & ex *Cabbalisticis libris Sohar & Rabboth, Woltersio*, in Bibliotheca
 Bremensi, quibusdam locis doctrinam de SS. Trinitate & Messia il-
 lustrante. 4. *Asymbolica*, in multis ex Philosophorum antiquorum
 placitis defumtæ, vel saltem adauctæ, argumenta excutiet nobiliora,
 de X. *Sephirot & Arbore Cabbalistica*, de *quadruplici mundo*, Azi-
 lutico, Briatico, Jeziratico atque Asiatico, de *Attributis Divinis*,
 & de *Angelorum* bonorum ac malorum nominibus & ordinibus, ex
Buddeo, Wolffio, Calværio, Reimmanno, Pfeiffero, & Pordagio,
 ejusque interprete ac editore. Porro 5. *Practica*, *superstitiosæ illius*
 & *malitiosæ*, & ad magicas fraudes declinantis, quasdam allega-
 bit formas, & describet Abusum Nominum Divinorum ad miracula
 paranda, *Davidis scutum* ad incendia restinguenda, *Amuleta* varia
 ad morbos depellendos, figmenta *Angelorum tutelarium*, & modos
 expellendi Aſchmodæum aliosque genios malos, consultis ideo talia
 congerentibus, *Majo, Uffenbachiana* recensente Mſcripta, *Zellero,*
Schickardo, Pfeiffero, Eisenmengero atque *Schudtio*. Denique 6. di-
 versa *Christianorum* de variis Kabbalæ speciebus *judicia* indicabit, illo-
 rumque cum cautelis probabit sententiam, qui usum ejus esse affir-
 mant, & hermenevticum, & dogmaticum, & elenchticum, & histo-
 ricum, *Wolffio* potissimum audito. Hisce subjunget ultimo *appendi-*
cem duplicem, Rabbanicæ Theologiæ affinem. Scilicet *α. Karaiti-*
cam delineabit *Theologiam*, Rabbinicæ plurimum adverſantem, ubi
Karæorum originem, sententias potiores, scripta atque fata exponet,
Wolffii maxime conferens notitiam Karæorum, nec non evolvens *Tri-*
glandium, Reimmannum, Carpzovium, Relandum atque *Buxtorf-*
fium. Deinde *β. Tabularum Talmudis* atque *Alcorani* *mutuum osten-*
det consensum, ex utriusque collatione, in biblicis quibusdam historiis,
 ut & traditionibus fabulosis, e. g. de Abrahamo in ignem à Nimrodo
 conjecto, sed à Deo mirabiliter servato, de Diabolis Salomoni operam
 suam in exſtructione templi commodantibus, & de Israëlitis ad Le-
 gem accipiendam per evulsum ipsisque imminentem Sinai montem
 coactis:

coactis : Ubi in subsidium vocabit Pfeifferum , Marraccium , Nerret-
 terum , Reineccium & Buxtorffium. Tractavi has materias in Collegio
 A. 1727. & 1728. cum paucis habito.

VI. Sciagraphia Collegii Critici, Theoretico-Practico-
 Elenchtico-Literarii,
 Orthodoxum ac pium Vet. Test. Criticum
 formaturi.

Præmittet hic I. Critici studii in genere , tum profani , tum sa-
 cri Representationem , & α. nomen Critici atq; Criticæ , defini-
 tionem , divisionem , originem ac necessitatem , periodos va-
 rias , canones primarios , causam contemptus ac neglectus , usumque
 & abusum breviter proponet , dein β. hæc ipsa Capita ad Criticam Sa-
 cram in specie applicabit , eaque pertractabit ex Stollio , Clerico , Pfaf-
 fio , Klemmio , Menckenio , Heumanno , Majo , Pfeiffero , Ramba-
 chio atque Carpzovio. Postea II. pertractabit in PARTIBUS IV. OF-
 FICIA PRIMARIA ORTHODOXI CRITICI VET. TESTAMENTI
 ATQUE RELIGIOSI , utpote qui 1. PRÆNOTIONES de Textu
 Archetypo & Versionibus Ectypis scire , atque sartas & tectas conser-
 vare , 2. ORGANA atque subsidia critica , tam interna , quam exter-
 na intelligere ac dextre applicare , 3. PRÆJUDICIA & πρῶτα ἰδίη
 cum antiquiorum , tum recentiorum Pseudocriticorum cavere & refu-
 tare , & 4. MERITA atque laudabilia Exempla Gniso-criticorum , cum
 moderno apparatu critico , nosse & in succum ac sanguinem converte-
 re debet. Eapropter N. Sectione THEORETICO-DOGMATICA ,
 finem Critici objectivum , & primum & secundarium considerabit ,
 & Prænotiones Criticas , seu cardinales Anticipationes veritatum de fon-
 tium authentia ac puritate , & versionum dependentia ac imperfectio-
 ne , omnium primo & quasi critica antecessionis loco probe custodi-
 endas , propinabit ex Glassio , Walthero , Læschero , Calovio , Pfeiffero ,
 Hottingero , Wasmutho , Buxtorffio , Rambachio , Leusdenio , Wolffio
 atque Carpzovio. Ubi I. circa AVTHENTICAS VET. TESTAMEN-
 TI TABULAS , de Canone Biblico Hebraico , Lingua Originali He-
 bræo-Chaldæa , & Stylo Scriptorum Sacrorum Divinoaget ; & α. Co-
 dicis Hebræi originem ac θεοπνευσίαν divinam , Authentiam & Auctori-
 tatem